

תורה אור

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

הגיליון מוקדש לזכות

חתן בר המצווה

יהודה לייב בילט נ"י

שיזכה לעלות מעלה מעלה בדרך התורה והחסידות

פרשת וישלח

תשפ"ה

ד"ה "וישלח יעקב מלאכים"

תורה אור ויצא, דף כד עמודה א

לומדים יקרים,

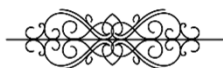
השבוע מתפרסם ד"ה "וישלח יעקב מלאכים" לפרשת וישלח, שכבר התפרסם בעבר. בעז"ה בשבועות הקרובים יתפרסמו ביאורים חדשים של הרב לתורה אור, ולאחר מכן נשוב לפרסם סדרה חדשה של ביאור על סידור עם דא"ח.

המאמר הקצר עוסק ביחסי המהויות של יעקב ועשיו: יעקב כעולם התיקון ועשו כעולם התוהו, ובביאור הפסוקים הראשונים של הפרשה על פי תפיסה זו.

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת
מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים
הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו" כו'. הנה ידוע שיעקב שרשו הוא מבחינת שם מ"ה דעולם התקון, ושרשו של עשו הוא מבחינת עולם התהו.

הוא מבחינת עולם התהו. אז יש לנו שני עולמות; עולם התהו - העולם שלפני המציאות שלנו, הוא עולם שבו כל המציאויות נמצאות בבת אחת בטהרתן, אבל בלי יכולת של התמזגות והתמתקות. משום כך המלכים של התהו נופלים בשבירה, מפני שהם מושלמים מדי, מפני שכל אחת מהמהויות, מהספירות של עולם התהו היא תכלית השלמות והקיצוניות של המידה שלה, אבל היא איננה יכולה להיות עם האחרות וכמו שאחר כך רואים גם לא עם עצמה. מדוע? אחד היחסים שיש בין תהו לתקון הוא שבעולם התהו יש אורות מרובים וכלים מועטים, ואילו בעולם התקון יש אורות מועטים וכלים מרובים. כלומר, אחד המהויות של היחס בין תהו לתקון הוא בזה שבעולם התהו האור מרובה מיכולתו של הכלי להכיל אותו. ולכן קורית שבירת הכלים, הכלי מתפוצץ, מפני שהוא לא יכול להכיל יותר את האור שהוא מכיל. ויש לנו במציאות דברים כגון אלה, בבני אדם ובמהויות אחרות - שהאור מרובה יותר מן הכלי. יש לנו את העניין הזה שההשפעה שנמצאת בפנים היא יותר גדולה מכוחו של הכלי להכיל אותה, הכלי איננו יכול לכלכל, להכיל את מה שהוא צריך להכיל, את השפע שזורם בתוכו, ומשום כך הכלי הזה נשבר, מתפוצץ.

היחס הזה של אורות וכלים באחת הצורות המופשטות שלו, הוא מה שקורה כשאני מנסה להכניס רעיון גדול שאין לו

"יפת תואר" – ההידמות החיצונית

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו" (בראשית לב, ד). הנה ידוע שיעקב שורשו הוא מבחינת שם מ"ה דעולם התיקון. מיהו יעקב? מהו שורשו של יעקב? שורש נשמתו של יעקב הוא בשם שמבטא את תמצית עולם התיקון, והוא בעצם מבטא את עולם התיקון. מבחינה זו יעקב הוא הדמות של העולם השלם, העולם כמו שהוא צריך להיות.

ושורשו של עשיו, שהרי הם תאומים, ושניים אחד לשני. שורשו של עשיו הוא מבחינת עולם התהו. לפי זה, כל הפגישה, המאבק והיחס בין יעקב לעשיו מקבל משמעות לגמרי אחרת. זה כבר לא מאבק בין שני אחים שנאבקים על דבר גדול או דבר קטן, אלא יש לנו פה רשימה הרבה יותר בסיסית והרבה יותר עקרונית. יש לנו מאבק בין שתי תפיסות, שני עולמות, שתי יחידות של מציאות. יעקב מבטא את עולם התיקון ועשיו שורשו הוא מעולם התהו, והיחס ביניהם הוא היחס שיש בין שני העולמות.

עולם התהו הוא העולם של שבירת הכלים, העולם שהוא שורש הרע; ולא לחינם סוף פרשת וישלח עוסקת בעניין של בני עשיו והמלכים אשר מלכו בארץ אדום, שבספרי הקבלה זה הבסיס והרקע של כל אותם הדברים שמדברים על העניין של 'שבירת הכלים' ועל 'נפילת מלכים קדמאין דתהו'. כל זה נמצא בסוף פרשת וישלח, מדוע? מפני ששורשו של עשיו

והאורות דתהו הם גדולים מאד ולא יכלו להתלבש בתוך הכלים ונסתלקו מהכלים והן בחינת מקיפים, והכלים נשברו ונפלו למטה, לכן היה עשו שלמטה רשע. אבל מצד שרש שרשו במקיפים דתהו הרי האורות דתהו הם למעלה מהאורות דתקון, וכמו שיתבאר לקמן בעז"ה על פסוק "ויקח מן הבא בידו מנחה" כו', וכמו שנתבאר גם כן בפרשת תולדות על פסוק "ראה ריח בני" כו'.

גדול, אבל האיש הזה פשוט לא יכול לבטא את עצמו, ואז נוצר גמגום ואחר כך נוצר משבר, שהוא ממש משבר הנפש, משבר ההוויה.

עכשיו התמצית: והאורות דתהו הם גדולים מאוד, ולא יכלו להתלבש בתוך הכלים מפני שהם גדולים כל כך ונסתלקו האורות מהכלים והן בחינת מקיפים, לכן האור איננו יכול להיות יותר בתוך הכלי, הוא איננו יכול למצוא את ביטויו בתוך המציאות, אלא הוא כאילו נמצא מעבר לה. המציאות של הכלי באיזשהו אופן יכולה להכיל אותו רק בבחינה של מקיף, כלומר כמציאות שאין לה אפשרות להתבטא התבטאות פנימית - התבטאות מופנמת, אלא רק כהשפעה שהוא איננו יכול להכיל אותה, אין לה כלי התבטאות מסוימים.

והכלים נשברו ונפלו למטה, זה מה שקרה לאור, קרה המשבר, שהאור איננו יכול להיכנס לתוך הכלי, ולכן האור נמצא מבחוץ. הכלי, שהאור הזה כאילו מנסה להיכנס לתוכו, שהוא מנסה להכיל בתוכו אור שהוא מעבר להשגה שלו - הכלי מתפוצץ והניצוצות הללו, הכלים השבורים הללו, נשברו, ובתור כלים שבורים הם נפלו למטה. עולם התהו הוא עולם גבוה במדרגה ויש בו אורות עליונים וכלים עליונים, אלא שאין בו פרופורציה נכונה בין האור והכלי ולכן הכלי נשבר,

מילים, אין לו כלים, אין לו אמצעי ביטוי, אז קורה שיש התפוצצות. חוסר היחס בין האור והכלי, בין התוכן והצורה, שובר את כל המערכת כולה מפני שהיא מערכת לא סטבילית, היא לא יכולה לשאת את עצמה. לכן אמרנו שבעולם התהו לא רק שהספירות אינן יכולות לשאת זו את זו אלא כל ספירה אינה יכולה לכלכל את עצמה. היחס בין האור והכלי הוא יחס כזה שהכלי הוא הרבה מתחת ליכולת שלו לשאת את מה שהוא צריך לשאת בו, את הקיבולת, ומשום כך הוא מתפוצץ.

במובן הזה זה קורה לפעמים לאנשים, שבן אדם עובר חוויה שהיא מעבר ליכולת הקיבול שלו ואז יש תהליך כזה של התפוצצות פנימית. ויש לנו כיוצא בזה, שאני מנסה להביע דבר גדול ואין לי את הכלים להביע אותו, זאת אומרת שהדבר הוא גדול מעבר לכלי הביטוי שיש לעניין הזה, ובמקרה כזה שביחס של דברים שלמים - זה לא שיוצא שמהו מופיע, אלא שום דבר איננו מופיע, יש התפוצצות. אפשר לראות את זה למשל אצל אמנים, קורה לפעמים שיש בן אדם שיש לו איזה רעיון יצירתי שהוא יותר גדול מאשר כוח ההבעה שלו, או מאשר כלי ההבעה, ואז יוצא מזה אסון של יצירה. יש הרבה יצירות שמסתכלים בהם ואפשר לראות שבהתחלה היה שם איזה רעיון; יכול להיות שהרעיון היה רעיון

עולם התיקון הוא לא רק עולם מתוקן, אלא חלק מהמטרה שלו - ולמעשה זו עבודתנו בתוך עולם התיקון - היא להדביק מחדש את שברי הכלים של עולם התוהו. וכאשר הוא מדביק מחדש את כל שברי הכלים הללו, אז הוא יכול להגיע לאיזשהו תיקון.

ומכיוון שזו שבירת הכלים, לכן היה עשוי שלמטה - התוצר שנמצא בתוך העולם הזה הוא עשוי רשע, מפני שהוא אחד מהרסיסים של התוהו. אבל מצד שורשו במקיפים דתוהו הם למעלה מהאורות דתיקון כמו שיתבאר לקמן בעזרת ה' על פסוק "ויקח מן הבא בידו מנחה לעשיו" (שם, יד) וכמו שנתבאר גם כן בפרשת תולדות על פסוק "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'" (שם כז, כז). שם הוא נוגע בשאלה של יצחק ועשיו, מבחינה מסוימת מכיוון שעשיו שורשו מן התוהו פירושו של דבר שהשורש הראשון שלו הוא באורות גבוהים מאוד, ומהבחינה הזו השורש הראשון של הרע הוא למעלה מהשורש הראשון של הטוב. מפני שהטוב שייך לעולם התיקון והשורש הראשון של הרע שייך לעולם התוהו שהוא עולם גבוה יותר. במקומות אחרים מוסבר שמפני שעולם התוהו הוא עולם גדול מאוד, הוא עולם עם עוצמה גדולה מאוד לכן גם השרידים שלו מכילים לפחות חלק מהתכונות הראשונות שלהם, התכונות של התוהו. התכונה האחת של התוהו זה שהתוהו הוא במובן מסוים חד-כיווני חד-מימדי. בעולם התוהו ההוויות הם הוויות טהורות, בזמן שבעולם התיקון ההוויות הם הוויות ממוזגות; זהו חלק מן ההבדל

השבירים הללו של הכלים הם מה שממלא את כל העולמות. במובן מסוים חומר הגלם של העולם הוא השרידים של הכלים השבורים של עולם התוהו. עכשיו צריך כאילו להדביק אותם, הרסיסים של התוהו ממלאים את העולם, הם נמצאים בתוך עולם התיקון. והרסיסים הללו של התוהו רובצים בתוך עולם התיקון - כל אחד במדרגה שלו - וכיוון שהם כלים שבורים, לכן הם אינם משמשים יותר למטרה שלהם, כמו שכל כלי שבור איננו יכול לשמש יותר. בדיוק כמו שקורה שאני לוקח כלי שהייתה בו תועלת גדולה ושובר אותו לרסיסים, עכשיו לרסיסים הללו יש סיכוי טוב להיות לקוצים ולצנינים ולמכשולים ולא להארה, משום שכעת הם רק שבירי כלים ולא מהויות שלמות; זה מה שקורה בנפילה של האור הגדול ששובר את הכלי. מה שקורה אחרי הנפילה הזו הוא שהכלי השבור איננו נשאר כלי ריק, אלא הוא יותר גרוע מזה, הכלי שאיננו משמש עכשיו לשום דבר, יכול להיות עכשיו מכשול. רואים פה ושם דוגמאות של אנשים שהאור - למשל אור של חוויה גדולה - גרם להם למשבר. והאיש הזה שעבר את המשבר הזה של שבירת הכלים, הוא כעת לא רק מישהו שהתרוקן. שבירת הכלים שלו עשתה אותו משוגע, והוא עכשיו לא בן אדם שהיה כמו שהיה לפני. זאת אומרת שהחוויה יצאה אבל השיגעון נשאר, העיוות נשאר, הכלי השבור הוא עכשיו כלי מעוות, השבירה הזו מעוותת את הכלי. כעת הכלי הוא כלי שבור, והוא נמצא בתוך עולם התיקון.

והנה יעקב חשב שעשו נתברר כבר וחזר לשרשו הנעלה בחינת המקיפים דתהו שלפני התיקון, לכך שלח יעקב מלאכים 'לפניו' – לפניו ממש, דהיינו אל בחינה שלמעלה ממנו במדרגה, אל עשו אחיו שעירה – שהוא בחינת מלכין קדמאין דתהו, בחינת מקיפים כנזכר לעיל, כדי להמשיך בחינת המקיפים דתהו אליו למטה בתקון שהוא בחינת האור פנימי, ויאיר המקיף בפנימי ויחידו יחד.

הם שייכים לרסיסי התוהו והם מקבלים ממנו את העוצמה שלהם, מבחינת העוצמה שלהם כל אחד בהוויה שלו יש לו עוצמה אדירה אלא שהיא רסיס משבר של דבר. בערך כמו שקורה לבן אדם שהשתגע, יש לו אותה הוויה, זאת אומרת יש הוויה שיכול להיות לה המון כוח, לפעמים בדברים מסוימים באופן יוצא מן הכלל, אלא שההוויה הזו אין לה כיוון אמיתי היא לא יודעת מה היא רוצה. משום שהיא נשברה, היא השתבשה מבחינת הכיוון שלה, היא איננה יודעת יותר מה היא עושה והיא עכשיו פועלת כמו מכונה שנשבר חלק ממנה; העוצמה נשארת לפעמים אבל הכיוון אבד. ולכן הדבר הזה נשאר בצורה כזאת. הוא אומר שהאורות דתוהו הם למעלה מהאורות דתיקון, ולכן השאלה של תוהו ותיקון היא שתוהו הוא גדול מאוד אבל הוא נשבר. עולם התיקון איננו עצום כל כך, איננו חזק כל כך, איננו חד-משמעי כל כך, אבל הוא עולם יציב, הוא עולם שיכול לבנות ולהבנות ולהמשיך את עצמו.

והנה יעקב חשב שעשיו נתברר כבר וחזר לשורשו הנעלה - בחינת המקיפים דתוהו שלפני התיקון. כשיעקב שולח מלאכים לעשיו הוא חושב שכמו שעברו על יעקב כך וכך שנים, והוא בוודאי גדל והגיע ליותר שלמות, אז הוא אמר: אולי גם עשיו הגיע ליותר שלמות. אז אם עשיו

בין תוהו לתיקון. משום כך, בשרידיים שעולם התוהו משאיר יש את אותו הדבר - מה שהיה קודם המהות הטהורה, האחת, הוא מה ש בנפילת הכלים הופך להיות המונומניה, האחדות של הדברים. ככל שהדברים של עולם התוהו הם יותר נמוכים - כך הם יותר חד-משמעתיים. למשל, אנחנו אומרים שהאדם שייך לעולם התיקון ולעומתו בעלי החיים שייכים לעולם התוהו, זאת אומרת שהם רסיסי תוהו בדרגות שונות. מבחינה זו האדם הוא הוויה ממוזגת של כל מיני הוויות יחד. לכן כשאני מסתכל, האדם לעולם איננו יכול להיות גיבור כארי ולא רץ כצבי, מפני שהצבי מכיל הוויה אחת אבל היא נמצאת בדרגה של שלמות, בדרגה יותר גבוהה מאשר בתוך הווית האדם. האדם גם איננו קל כנשר וכך הלאה.

כמו כן לתוהו יש גם עוצמה גדולה מאוד, וזהו חלק מהעניין והמאבק ונקודת התייחסות גם של בעיית הטוב והרע. האדם שנתקל ברע בכל דרגותיו, יכול להיתקל בזה - שלעומת יצר הטוב שהוא נחמד מאוד אבל הוא מתון וממוזג, היצר הרע פועל בכלל באופן אחר. כשאדם תוקף אותו יצר הרע אפשר לראות איך שכל המהויות נשברות מלפניו, ולוואי והיה לבן אדם יצר-טוב כזה. מדוע? מפני שהיצר-הרע, כמו כל המהויות של הרע,

בחינת מלכין קדמאין דתוהו = מלכים קדמונים דתוהו, המלכים אשר מלכו בארץ אדום, כמו שאומר שם הכתוב "אלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל" (בראשית לו, לא). מלכי אדום, המלכים דתוהו - הם לפני מלכי ישראל שהם מלכי התיקון. מופיעים שם מלכי התוהו, ואלה הם עולמות עליונים, ובתוך העולמות העליונים חלק מהנפילה שלהם הוא כמו שהפרשה אומרת: "וימלוך... וימות... וימלוך... וימות" - הם לא יכולים להחזיק מעמד, ולכן כל ההיסטוריה שלהם היא היסטוריה של "וימלוך וימות". אז המלכים דתוהו הם בבחינת מקיפים כנ"ל. כדי להמשיך בחינת המקיפים דתוהו אליו למטה בתיקון שהוא בחינת האור הפנימי, ויאיר המקיף בפנימי ויתיחדו יחד. כאן הוא גם מסביר את היחס של יצחק אל עשיו. יצחק גם כן רואה את עשיו לא כמו שהוא, אלא הוא רואה אותו כאילו במפולש. הוא רואה מה נמצא מאחוריו, ואם עשיו הגיע לשלמותו, אם עשיו הגיע להשגת האורות שהם שורשו הראשון, אז עשיו הוא בנו הגדול. כשיצחק רואה את עשיו, הוא לא את עשיו הממשי אלא את הדמות שמעבר ומעל מעל מעל. במילים אחרות, יצחק רואה את עשיו בתמונה האידיאלית שלו, הוא לא רואה את עשיו הקיים אלא הוא רואה את הפרוטוטיפ, את הארכי-טיפוס של עשיו בשורש הראשון. וכמו שהוא רואה אותו אז זה בנו הגדול ולכן הוא אוהב אותו. אז מה שקורה הוא שיעקב, שהוא עולם התיקון - הוא העולם של ההוויות המפנימות את עצמן, ההוויות

היה מגיע לשלמות, עשיו היה נעשה באמת הבכור. כאן יוצאת השאלה הזו של הבכורה - הרי עולם התוהו הוא העולם הבכור מבחינת הזמן - התוהו קודם לתיקון. אבל הוא עולם שבור, ועולם התיקון הוא העולם שבא אחריו, משנה אותו, מתקן אותו. אם עולם התוהו היה מגיע לתיקונו, אז עולם-התוהו הוא למעלה מעולם-התיקון, ואז עשיו הוא למעלה מיעקב.

הוא מסביר פה את השאלה: מדוע יעקב מכניע את עצמו לעשיו? שזו אחת השאלות שכמעט כל מפרשי המקרא נוגעים בה. מדוע הוא שולח אליו שליחים? מדוע הוא נכנס בכלל להתעסק איתו? מה יש לו איתו? מדוע הוא לא מנסה לשלוח שליחים ללבן? מה יש לו עם עשיו? הוא אומר שזה מפני שאת עשיו הוא לא פגש - כמו שכתוב בתורה עשרים שנה, או כמו שמופיע במדרשי חז"ל שלושים וארבע שנים. והוא חושב שאולי עשיו זכה להגיע אל השלמות שלו, אם עשיו זכה להגיע לשלמותו אז הוא נעשה שוב הבכור. ואז יעקב מכניע את עצמו מפני הגדולה של עשיו.

לכך שלח יעקב מלאכים לפניו - לפניו ממש, דהיינו אל בחינה שלמעלה ממנו במדרגה אל עשיו אחיו שעירה. ההסבר הוא שהכוונה בכך שהוא שולח אליו מלאכים - זה מלאכים ממש, ולפניו - זה לפניו ממש. זאת אומרת שאם עשיו הגיע לתיקונו אז עשיו נמצא אי-שם במעלה עליונה, והוא מכניע את עצמו לפניו. כאן יש את מה שהזכרתי, שבסוף הפרשה מובא המעשה של המלכין קדמאין. שהוא

ולכן צוה אותם "כה תאמרון לאדני לעשו" כו' "עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור" כו', דהיינו שהודיעו שכבר נגמר ונשלם כל סדר התקון דאצילות בתכלית השלימות, כי כל הבחינות ומדרגות שבעולם האצילות בחינת "שור וחמור צאן ועבד ושפחה" כו', כולם נתבררו ונתקנו על ידי שם מ"ה, וזהו "ויהי לי" כו'. וכל זה בא מפני ש-"עם לבן גרתי", פירוש בחינת לובן העליון, שמשם היה עיקר כח השפע ליעקב בעל עולם האצילות לברר ולתקן הכל, וכיון שכן שנגמר ונשלם מלאכת התקון בשלימות, מעתה ראוי ויוכל להיות השראת והמשכת המקיפים דתהו,

שלימה, או כמעט קומה שלימה. יש לו את שנים עשר הילדים שלו (כמעט) והוא עכשיו ציור שלם ויש לו את הכול (זה חלק ממה שאנחנו אומרים "בכל מכל כל", שהכל של יעקב, שיש לו 'כל'). הוא גמר עולם משלו העולם שלו הוא עכשיו עולם שלם. אז הוא אומר: אני את החלק שלי בתוך התיקון של העולם העליון אני עשיתי, אני בניתי את התיקון.

התיקון של ה-מ"ה בא מתוך עצמו, אחר כך מ"ה צריך לתקן ב"ן - מ"ה צריך לתקן את עולם התוהו. אז הוא אומר שמבחינת האצילות הכל התברר הכל שמה נעשה עולם ברור. עכשיו בתוך העולם הברור של עולם התיקון - שהוא תיקון במופשט - עכשיו הוא מוכן לקבל הארה יותר עליונה. הוא עשה את התיקון שלו, הוא תיקן את החלקים שלו, את החלק הניטרלי, את התוהו של שור וחמור ועבד ושפחה, עכשיו צריך לקבל אור אחר. אז הוא גמר את התיקון של העולם המופנם, הפנימי, את עולם התיקון - עכשיו הוא צריך להתחיל להגיע אל השורש הראשון, אל שורש התוהו, והוא חושב שעשיו יכול עכשיו לשתף איתו פעולה להיות השורש, מפני שהוא שורש התוהו.

המגשימות את עצמן. אז יש כאילו איש אחד שהוא חיצוני - איש שדה, ואיש אחר שהוא הפנימי - יושב אוהלים, אלו יעקב ועשיו. אם הם יכולים להיות ביחד - הם מביאים את העולם לשלמות שלו. אם האור המקיף נמצא במצב של רגיעה, של שלמות, האור המקיף יכול להאיר בתוך האור הפנימי - וזה בעצם מה שעולם התיקון מנסה כל הזמן לעשות, שהוא מנסה לשאוב את המשאבים את העוצמה שלו מתוך הרסיסים של התוהו, והוא מנסה לשאוב מהם עוצמה יותר גדולה ויותר עליונה. אם עשיו הגיע להשלמה שלו, אז יעקב נעשה כלי בשביל האורות המקיפים העליונים שהם נמצאים אצל עשיו.

ולכן ציווה אותם: "כה תאמרו לאדני לעשיו" - אדוני - "עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור וכו'" דהיינו שהודיעו שכבר נגמר ונשלם כל סדר התיקון דאצילות בתכלית השלימות. כי כל הבחינות ומדרגות שבעולם האצילות - בחינת שור וחמור צאן ועבד ושפחה וכו'. כולם נתבררו ונתקנו על ידי שם מ"ה. וזהו ויהי לי. כלומר, אני גמרתי את החלק שלי בתוך העבודה, זאת אומרת שאני רכשתי את "ויהי לי". אז יעקב עכשיו הוא קומה

ואחד מהם הוא שהיה לו ניגון מיוחד לעניין הזה של "הידעתם את לבן" - השאלה שיעקב שואל - והוא היה נכנס בתוך זה לדבקות ומתגלגל על הארץ, בתוך העניין האקסטטי הזה של "לבן", אותו לבן שהוא מדבר עליו, ה"לובן העליון". הוא מדבר במאמר קודם על העניין של "מחשוף הלבן בתוך המקלות" העבודה של יעקב במקלות, שהוא מוצא את מחשוף הלבן שנמצא מעבר לדברים. הלבן שכאילו נמצא מתחת לקליפה של המציאות. אז כשהוא אומר "עם לבן גרתי" הכוונה ללובן העליון שהוא השורש שמעל האצילות, הבחינה של כתר עליון, שמשם הכח ליעקב שהוא בעצם מבטא את הקומה השלימה של עולם האצילות לברר ולתקן הכל, מבחינת עצמו. יעקב יכול לברר את העולם שלו, את המסגרת של העולם שלו, זה מה שיעקב עושה בתוך עבודת הבירורים שלו.

וכיון שכן, שנגמר ונשלם מלאכת התיקון בשלימות, זאת אומרת שיעקב מצד עצמו הוא כבר קומה שלימה, שהוא רכש את כל המערכת, כל המערכת של עולמו היא עכשיו מערכת מתוקנת. "ויהי לי" - הוא רוכש את הקניין האמיתי, לא רק "את הנפש אשר עשו" אלא את השור וחמור ועבד ושפחה וצאן, כל המציאות שלו היא מציאות מתוקנת. וכיון שכן, **עתה ראוי ויוכל להיות השראת והמשכת המקיפים דתהו.** אם יעקב מגיע לשלמותו במהות של עצמו אז הוא יכול להיות הכלי להמשיך את המקיפים, להיות כלי למקיפים של התהו.

וכל זה בא מפני ש"עם לבן גרתי". פירוש, בחינת לובן העליון, שמשם היה עיקר כח השפע ליעקב בעל עולם האצילות לברר ולתקן הכל. בקבלה וספרי חסידות מדברים על לבן בתור "טהירו עילאה" - לובן העליון - המדרגה שמעל האצילות, שהיא המדרגה של הדבר שאין לו צבעים. בדרגות אחרות, זה נכון שבעצם לבן הוא גם כן 'אבינו'. גם לבן הוא שורש. לבן בשורש הראשון הוא גם כן שייך למעלה עליונה, אולי מעלה יותר גבוהה מאשר המעלה של עשיו. אף על פי שלבן הזה שהיה חותנו של יעקב לאו דווקא היה בתכלית השלמות. אז כשהוא אומר "עם לבן גרתי" הכוונה היא: אני הגעתי עד למדרגה של השורש, של הלבן.

יש סיפור על בעל התניא, המחבר של הספר הזה, שאמנם הוא מפורסם בתור אדם שיצר את הנוסח של חב"ד, אבל הוא בעצמו היה בן אדם אקסטטי; ולא כל כך מפורסם כמה שהוא היה בן אדם אקסטטי, אבל למשל בחדר שלו בבית הכנסת ריפדו את הקירות בכרים מפני שפחדו שהוא יתנגש באיזה קיר, ויש כמה וכמה סיפורים כאלו עליו. יש סיפור שיום אחד הוא נשאר מאוחר בלילה בבית הכנסת להתפלל, ונמאס לְשַׁמֵּשׁ לחכות, אז הוא השאיר אותו בבית הכנסת, והוא עמד והחזיק בבימה. בבוקר חיפשו אותו, והתברר שבתוך התפילה, בלי לשים לב הוא עקר חלק מהבימה והתחיל ללכת איתה, ואחר כך יצא מהמקום ונמצא באיזשהו מקום בשדה מחזיק עוד את החלק הזה, וכאילו הוא לא הרגיש בכלל שהוא זז מהמקום. יש עליו כמה סיפורים

שאם לא היה נגמר התקון בשלימות לא היה יכול להיות המשכת המקיפים, כמו שכתוב בזוהר "דלית ברכתא שריא באתר ריקניא" כו' "אלא באתר שלים" כו', אבל עכשיו שנגמר התקון בתכלית הרי זה אתר שלים שראוי להיות בו המשכת המקיפים עליונים, לכן "ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך" – דהיינו שתשפיע ותאיר את המקיף שלך אלי בעולם התקון, וזהו מציאת החן.

שיכול להכיל. אם הכלי איננו שלם אלא פגום, אז הוא שובר את התוכן שצריך לנבוע אל תוכו. הוא מעקם אותו ומעוות את הדברים שנובעים עכשיו אל תוכו, ולכן במובן הזה, הכלי יכול להיות כלי קטן, אבל כלי שלם.

במקום אחר הוא מזכיר שכל הקטע הזה של הזוהר שייך לשאלה - מדוע על כל קרבן יש תמיד חובה של "תמים יהיה"? כל קרבן צריך להיות תמים, והכהן שמקריב את הקורבן צריך להיות גם כן תמים, בלי מום. מדוע? מפני שהקורבן יכול להיות קרבן קטן, יכול להיות עוף קטן או שור גדול, אבל יש דבר אחד שהוא צריך להיות, הוא צריך להיות שלם. וזה נכון לגבי לכל מהות של קרבן, המהות של קרבן דורשת את העניין הזה של השלמות - בעניין שלו. יכול להיות ש"אחד המרבה ואחד הממעט", אבל הכלי צריך להיות כלי שלם.

אגב, יש את הפתגם המפורסם של הרבי מפשיסחא, שלכאורה עומד בניגוד לזה. כתוב (תהלים נא, יט) "לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה" והרבי מפשיסחא היה אומר בשורה של פתגמים, של פרדוקסים: "אין דבר יותר ישר מאשר סולם עקום" - סולם שצריכים להעמיד אותו ישר - כלומר בצורה נכונה - מוכרחים להעמיד אותו עקום. "ואין דבר יותר שלם מאשר לב שבור". זה בעצם שייך לעניין הזה,

עכשיו הוא מסביר מדוע צריך להדגיש ש"עם לבן גרתי". שהוא הגיע למצב בו הוא אומר: אני גמרתי את החלק שלי. שאם לא היה נגמר התיקון בשלימות לא היה יכול להיות המשכת המקיפים. התפקיד של הכלי של יעקב הוא התפקיד של עולם התיקון - לבנות מערכות, לבנות סטרוקטורות, להשלים סטרוקטורות, זה מה שעושה עולם התיקון. עולם התיקון בונה דברים, הוא יוצר תבניות, הוא לוקח עניינים ומאחד אותם, בונה אותם, זה בעצם העניין של התיקון והבניין. אז עולם התיקון צריך לבנות תבניות, וכשהתבנית היא שלימה אז יכול גם האור של תוהו להאיר בתוכה. מדוע? מפני שאם לא היה נגמר, אז המשכת המקיפים לא יכולה לחול שם. כמו שכתוב בזוהר (חלק ב קנה, קנז): "דלית ברכתא שריא באתר ריקניא... אלא באתר שלים", אין הברכה שורה במקום ריק, (ואין הברכה שרויה במקום פגום) אלא במקום שלם, בכלי שלם. כדי שתהיה השראה של ברכה ושל קדושה הכלי צריך להיות כלי שלם. ואם הכלי הוא לא שלם, לא זו בלבד שהוא לא יכול למשוך את ההמשכה, אלא אם הוא ימשיך אותה היא תהרוס אותו. אם הוא ימשיך המשכה יותר גבוהה היא תשבור אותו מפני שהכלי לא יכול להכיל. אלו הם ה"בורות נשברים אשר לא יכילו" (ירמיהו ב, יג). הכלי צריך להיות כלי שלם, כלי

שאנחנו אומרים "לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה" מפני שלב נשבר זה לא לב פגום. יש בן אדם שהלב שלו שלם וזאת בדיוק הבעיה שלו - שהוא לא לב נשבר, זה הפגם הכי גדול שלו. לב נשבר זה חלק מהשלמות שלו, שיש כלי שיש לו פתח. אבל התמצית היא שהשראת הברכה לא יכולה לחול בדבר ריק ובדבר פגום. צריך שיהיה בפנים תוכן, אבל צריך שהדבר יהיה מבחינת הצורה שלו, מבחינת הכלי שלו, שהוא יהיה כלי שיכול להכיל את הברכה, ולשם כך הוא צריך להיות כלי שלם.

לכן הוא אומר שכל זמן שיעקב עוד לא הגיע לשלמותו, הוא לא יכול להכיל את האורות העליונים. אבל כאשר יעקב מגיע לדרגת השלמות אז הוא יכול להכיל שפע הרבה יותר גבוה ממהותו העצמית, מפני שהוא עכשיו נעשה מה שנקרא "כלי מחזיק ברכה".

אבל עכשיו שנגמר התיקון בתכלית, הרי זה אתר שלים שראוי להיות בו המשכת המקיפים עליונים. הוא כאילו אומר, אני מצידי עשיתי את חלק העבודה שלי, במציאות שלי הכלי שלי הוא עכשיו כלי שלם. ולכן, "ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך". דהיינו שתשפיע ותאיר את המקיף שלך אלי בעולם התיקון. וזהו מציאת החן. הוא רואה את עשיו בדרגת השלמות שלו, ועכשיו הוא כאילו אומר לו: אני עשיתי את העבודה שלי, והעבודה שלי היא העבודה של עולם התיקון. את הכוחות היוצאים מן הכלל, את העוצמה הזו של עולם התוהו - אין לעולם התיקון. בבחינה מסוימת כוחות האינסוף

שנמצאים בתוהו הם לא נמצאים בתיקון. באופן כללי, כל התבנית של תיקון העולם בנויה על זה שכאשר העולם מבחינת עולם התיקון גומר את השלמתו הוא יכול אז לקבל את ההארות של התוהו, ולהגיע לדרגה שהיא מעל ומעבר לדרגת המציאות הנוכחית שלו. משום שבעולם בדרגת המציאות הנוכחית שלו, העולם של התוהו הוא במובן מסוים עולם מוגבל, והוא בנוי על גבולות במידה מסוימת. העולם של התוהו בנוי על הגדרות וגבולות ועל הבעיה הזו שדברים צריכים להיעשות נכון. ברגע שעולם התיקון משלים את הכלי אז הוא יכול להכיל את כל העוצמה שנמצאת בתוך התוהו, ואז נוצר דבר שמעולם לא היה, שהוא בעצם למעלה גם מהתוהו ולמעלה מהתיקון. מפני שהוא עושה שעולם התיקון בנה עכשיו כלי שיכול להכיל גם את התוהו. זאת אומרת שלמעשה הוא יכול לבנות עולם שלישי, עולם העתיד עליו מדברים זה העולם הזה שבו העוצמה האינסופית, העוצמה האדירה של התוהו יכולה להיות בתוך התיקון, בתוך המציאות של העולם הזה. זה עולם שנמצא מעל ומעבר, שבו מצד אחד העולם ממשיך להיות עולם, ומהצד השני העולם יוצא אל מעבר לגבולות שלו, מפני שהוא יכול להכיל. זה כאילו עולם שבו יש מציאות גשמית אבל הגשמיות מפסיקה להיות עיכוב, שבו יש בני אדם אבל בני אדם מפסיקים להיות יצורים מוגבלים. שבו יש את הצירוף של האינסופי והסופי בתוך הוויה אחת. אז כשיעקב שולח לעשיו, הוא אומר: אני גמרתי את החלק שלי, עכשיו אתה תיתן

והיינו מפני כי "ויהי לי שור וחמור צאן" כו', דאתהפכא חשוכא לנהורא בעולם התקון, והרי זה אתר שלים ממש, אם כן ראוי אני למצא חן בעיניך, שהוא השראת הברכה דבחינת המקיפים כו':

"וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו". פירוש, תשובת המלאכים הוא כך, שעם היות שמחמתך ראוי ונכון מאד שיומשך אליך מבחינת המקיף דתהו מאחר שנמצא בך השלימות של התקון, אבל מה לעשות שהמניעה היא מצד עשו אחיך שהוא עדיין למטה בבחינת שבירה ולא נתברר עדיין כלל, ואם כן איך ישפיע לך משרשו המקיף דתהו הנזכר לעיל, מאחר שהוא בעצמו עדיין למטה.

גומר את המאבקים שלו, ויש לו עכשיו עולם שלו שהוא עולם שלם משל עצמו. אז לכן הוא יכול דאתהפכא חשוכא לנהורא בעולם התיקון הרי זה אתר שלים. אם כן ראוי אני למצא חן בעיניך שהוא השראת הברכה דבחינת המקיפים. זה מה שיעקב שולח לעשיו. במובן הזה יעקב בהתחלה שולח לעשיו מפני שהוא רואה את עשיו כמו שיצחק ראה אותו, והוא חושב שעכשיו גם עשיו גמר את החלק שלו.

"וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשיו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו". פירוש תשובת המלאכים הוא כך, שעם היות שמחמתך ראוי ונכון מאד שיומשך אליך מבחינת המקיף דתהו, מאחר שנמצא בך השלימות של התיקון אבל מה לעשות שהמניעה היא מצד עשיו אחיך, שהוא עדיין למטה בבחינת שבירה ולא נתברר עדיין כלל, ואם כן איך ישפיע לך משרשו המקיף דתהו מאחר שהוא בעצמו עדיין למטה. התשובה של המלאכים היא: ה'עשיו' שנמצא במציאות הוא לא ה'עשיו' שחשבת עליו, ה'עשיו' שנמצא במציאות

לי את החלק שלך. אתה מבטא את המקיפים העליונים דתהו, ואז ביחד אנחנו מביאים את העולם לידי שלמות.

והיינו מפני כי "ויהי לי שור וחמור צאן וכו'", דאתהפכא חשוכא לנהורא בעולם התיקון יעקב אומר: את היחס שלי עם החומר שלי, עם העולם הקטן שלי אני הצלחתי להשלים. במובן הזה, זו הבעיה של תיקון הגוף בשביל השראת הנפש, תיקון הנפש בשביל ההשראה העליונה. הזכרתי את העניין הזה של 'תמים', ומעין זה מופיע בהקשר של "אין הנבואה שורה אלא על חכם, גיבור ועשיר" - הכלי שהנבואה יכולה לשרות עליו הוא כלי שלם, האיש הזה צריך להשלים את החלקים שלו. ולמעשה אם מסתכלים מה שברמב"ם גם במורה נבוכים וגם ביד החזקה וגם בפירוש המשנה, כשהוא מדבר על מהות הנבואה אז בכללה הוא אומר שהנבואה איננה יכולה לשרות על כלי ריק, על אדם שאיננו שלם. אחרי שהאדם השלים את הכלים הפנימיים שלו, את כלי הנפש המודעים, הקיימים בתוכו, אז הוא יכול להיות כלי להשראה של כוחות אינסופיים, זו הנקודה של הנבואה. יעקב נמצא שם עשרים שנה - "גרת" - והוא

התיקון איננו יכול להכיל אותו, הוא רק יכול להינזק מחמתו ולא יכול לקבל תועלת.

בעצם עולם התיקון איננו יכול להגיע לעימות אמיתי עם העולם של הרע. הוא בונה בניינים לעצמו, הוא בונה תבניות, הוא מתעצם, הוא מתקן את מה שהוא יכול - מה שבתוך התחום שנקרא 'קליפת נוגה', התחומים שהם תחומי העצמיות שלו, התחומים הללו שבהם הוא יכול לבנות, להקים דברים, להקים מהויות. מעבר לזה הוא לא יכול להגיע. אבל יש שאלה מה קורה אם היה בא השינוי בחלק האחר - אם הרע היה נשבר מתוכו, אם הוא היה משתנה מתוכו, אם עשיו עושה תשובה. למעשה אם עשיו עושה תשובה אז עשיו הוא גדול מאוד, אז עשיו הוא בגדר הזה של בעלי תשובה, שהם למעלה מצדיקים גמורים באותה בחינה שהתווה הוא למעלה מתיקון, זו בדיוק אותה נקודה. שהאיש הזה שעשה תשובה תיקן את כוחות התווה. האיש הזה שהוא צדיק גמור, עבד בכוחות התיקון, מהצד הזה בעל התשובה הוא למעלה מצדיק גמור מפני שהוא תיקן את האורות של תווה. אומרים שאצל בן אדם צדיק יש כך וכך מצוות, יש לו רמ"ח מצוות עשה, אצל בעל תשובה שזדונות יכולים להיעשות לו כזכויות אז יכול להיות שאצלו רשום בסעיף הזכויות גם מצוות אכילת חזיר. אז יש לו מצווה כזו שלצדיק אף פעם אין. לצדיק אין מצוות כאלו מהמין הזה, והצדיק לא יכול לטפל במצוות הללו. הבעיה היא שהצדיק לא יכול לנגוע בהם מפני שזו שבירת מהותו שלו. ולכן, כמו

הוא העשיו של מטה. וה'עשיו' של מטה לא הגיע לתיקון. וכיון שה'עשיו' של מטה לא הגיע לתיקון הוא לא יכול לתקן אותו. אם להגיד את זה באופן יותר מופשט, עולם התיקון לא יכול לתקן את הרע במציאותו למטה. הוא יכול להגיע אל השורשים הפנימיים שלו, אבל כל זמן שהרע רוצה להישאר במהות החיצונה, במהות הרע שלו, אז עולם התיקון לא יכול לקבל ממנו ולא יכול לשאוב ממנו. מישהו פעם שאל את השאלה הזאת, יש לזה הרבה תשובות, השאלה היא לכאורה שאלה פנימית: מדוע כשהטהור נוגע בטמא הוא נטמא, למה לא יקרה להפך שהטמא יטהר? זו שאלה גדולה ויש לזה כמה וכמה צדדים, אבל הבעיה היא שהדבר הזה הטמא, הרע, כל זמן שהוא כזה, עולם התיקון בגבולות מסוימים לא יכול לעשות לו שום דבר. עולם התיקון יכול לפעול רק בגבולות מסוימים, יש לו גבולות. מפני שעולם התיקון הוא עולם הרבה יותר שקט באופן מובנה, והוא יכול לפעול רק בתוך התחומים שלו, ולכן יש את התחום של האסור, התחום של הרע - שבו עולם התיקון איננו יכול לנגוע. למעשה עולם התיקון לא נוגע בכל התחומים הללו. אחד מהאופנים שהוא עולם התיקון הוא בזה שהוא לא נוגע בהם, הוא נמנע מכל מגע איתם. מדוע? מפני שכמות שהם עכשיו הוא לא יכול לעשות איתם שום דבר. הוא יכול לעשות תיקון בזמן שהרע מגיע לתהליך של תשובה בין מעצמו ובין באופן אחר, ואז הוא יכול להשתלב בתוך עולם התיקון. אבל כל זמן שהרע הוא בגדר של רע עולם

והראייה על זה שהוא בשבירה הוא כי "וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו". פירוש: ד' מאות איש הם דינים קשים של החיצונים הנמשכים מן ת' בתי דינין קשין דמשתכחין, כמו שכתוב באדרא רבא. וכנודע ששרש שרשם של ד' מאות איש הנזכרים לעיל נתהווה מן ד' מאות שקל כסף שנתן אברהם אבינו עליו השלום לעפרון, שהד' מאות שקל הנזכרים לעיל הם ת' עלמין דכסופין דירתי צדיקיא לעלמא דאתי, דהיינו שהם בחינת אורות שפע ענג העליון הנמשכים מבחינת עתיקא קדישא, שהוא בחינת ממוצע בין עצמיות האין סוף לעולם האצילות,

מקיפים אותו מסביב. זה עשיו ההוא הישן, עשיו לפני התיקון זה העשיו הזה שהוא מוקף ברע.

וכנודע ששורש שרשם של ארבע מאות איש הנ"ל נתהווה מן ארבע מאות שקל כסף שנתן אברהם אבינו עליו השלום לעפרון. ארבע מאות איש של עשיו הם נובעים מארבע מאות שקל כסף שנתן אברהם לעפרון. הוא לא נכנס פה לכל העניין הזה, אבל בבחינה מסוימת, בתמצית, התשלום הזה שאברהם נותן לכנעני, הוא אחר כך הופך להיות שורש של רע. הוא נוגע בעניין הזה בזווית אחרת אבל התמצית שלו, היא שבצד מסוים הקיום של הרע הוא קיום פרזיטי. ההגדרה שלו היא שהוא חי מהחלל, מהכלום, מהעיוות. ממה יכול לחיות הרע כרע? הוא חי מזה שהוא יונק מן הקדושה, וכל כוחו הוא מזה שהקדושה נותנת לו. הבעיה פה זו בעיה שהולכת ונמשכת, היא ממשיכה גם הלאה. בכל מקום שהרע יונק מן הטוב אז על ידי זה הוא מקבל כח נוסף, הוא נעשה יותר חזק, יותר גדול ויותר עצום. בבחינה מסוימת זו הסיבה של מה שכתוב "לפתח חטאת רובץ ואלך תשוקתו" (בראשית ד, ז) שהרע לא רק רובץ בפתח אלא הוא אוהב אותך, הוא משתוקק אליך.

שהוא אחר כך אומר, המגע הבא בין יעקב ועשיו הוא לא מגע, יעקב לא עושה שום דבר, הם נפרדים. ומה הוא אומר לו בסך הכל? מה אומר בסוף יעקב לעשיו? אי פעם באחרית הימים אני אבוא לבקר אותך. אי פעם באחרית הימים אני מוכן לבוא שעירה. ועל כך אומרים "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו" (עובדיה א, כא) שהוא התיקון של העניין הזה. מתי הוא יכול לבוא שעירה? כאשר יגיע העולם לתכלית השלמות שלו אז יעקב יכול לבוא לשעיר. בינתיים אנו למעשה מפרידים.

והראיה על זה שהוא בשבירה הוא כי "וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו". פירוש ארבע מאות איש הם דינים קשים של החיצונים הנמשכים מן ארבע מאות בתי דינין קשין דמשתכחין כמו שכתוב באדרא רבא. ארבע מאות איש של עשיו הם מבטאים מה שנקרא ארבע מאות דינים קשים, הם חיצונים, הם ארבע מאות כוחות של רע, שהשורש הראשוני שלהם הוא מהדינים הקשים, והדינים הקשים כשהם מגיעים בנפילה, הם מגיעים לכוחות של רע לכוחות של הרס. עשיו עדיין מוקף בכל הכוחות של הרע, כל כוחות ההרס של הרע הם עדיין

הארבע מאות שקל כסף. הארבע מאות שקל כסף הללו הם עכשיו עוברים גלגול מדרגה לדרגה עד שהם הופכים להיות לארבע מאות איש. אגב, מופיע במדרשים, שכנגד זה יש את "ארבע מאות איש" (שמואל א ל, יז) אלו השרידים של עשיו, יש ארבע מאות איש שבורחים מהמלחמה והם כנגד ארבע מאות איש האלה של עשיו שהיו שם. ארבע מאות איש האלה שולפי החרב של עשיו, הצבא של עשיו, הם כאילו יצירה שנוצרה מן הדגרדציה של הארבע מאות שקל כסף. הארבע מאות שקל כסף הללו עוברים ירידה אחר ירידה מפני שהם נכנסים כל פעם לדרגה יותר עמוקה, והם מזינים את העניין הזה עד שהם אחר כך יוצאים החוצה בתור ארבע מאות דינים קשים.

שארבע מאות שקל כסף, מדובר עליהם שהם ארבע מאות עלמין דכיסופין דירתיה צדיקיא לעלמא דאתי = ארבע מאות עולמות של כיסופים שיורשים הצדיקים לעולם הבא. דהיינו שהם בחינת אורות שפע עונג העליון הנמשכים מבחינת עתיקא קדישא, שהוא בחינת ממוצע בין עצמיות האינסוף לעולם האצילות - זהו ארבע מאות שקל כסף. השורש של העניין הזה הוא ארבע מאות עלמין דכיסופין. אגב, ספר החזיונות של ר' חיים ויטאל נקרא באמת ככה - "ארבע מאות שקל כסף". יש ספר כזה, זה מין חצי יומן וחצי רשימות של ר' חיים ויטאל שנקרא באמת ארבע מאות שקל כסף, ככה שם הספר. ובוודאי לא בגלל המחיר שגבו בעדו, אלא בגלל העניין הזה שמדבר על ארבע מאות עלמין דכיסופין, וזה ארבע מאות שקל

מדוע? מפני שאדם הוא מקור החיים שלו מפני שהוא פרזיט. מפני שבתור טפיל הוא כל הזמן נמצא מסביב והוא מחכה שיתנו לו משהו לאכול, ועל ידי זה הוא מקבל את כל הקיום שלו. כמו התיאור הזה שכשאדם עובר עבירה היא מלווה אותו כמו כלב. זה מפני שהעבירה הולכת אחריו, היא אוהבת אותו. יש את התיאור הזה כשבן אדם עובר עבירה, אז אחר כך המזיק שנוצר מן העבירה, הוא רץ אחרי האדם ואומר "אבא!". זאת אומרת שהוא אוהב אותו, זאת אהבה שהורסת את הנאהב. אבל במובן הזה, הרע אוהב את הטוב לא כ'טוב', אבל הוא לא יכול לחיות מרע, הוא חי מזה שהוא יונק מהטוב. ולכן "אליך תשוקתו" זו תשוקה מתמדת, ומפני שהוא רע גם אין לה שביעה, הוא אינו שבע לעולם. יש תיאור שהוא תיאור עתיק מאוד במדרשים על הפסוק: "לעלוקה שתי בנות הב הב" (משלי ל, טו) הסמל של הרע וגם הסמל של הגיהנום, הוא עלוקה. והעלוקה הזו חיה על ה"הב הב", שזה תמצית החיים שלה - בזה שהיא יונקת. שאברהם נותן לעפרון ארבע מאות שקל כסף, הוא אמנם קנה את מערת המכפלה, אז הוא גאל דבר מעפרון. על זה נאמר (בראשית רבה נח, ח) "ויקם שדה עפרון - תקומה היתה לו" על ידי זה שהוא קנה אותו. הוא גאל את מערת המכפלה מן הכנענים אז עכשיו מערת המכפלה הופכת להיות הרכוש של תחום הקדושה, היא עכשיו נעשית המקום שבו האבות והאמהות נטמנים - אז יש כאן תקומה. אבל בשביל התקומה אברהם משלם כסף. הוא משלם בעד זה את המחיר, את

כנודע שהכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, ומשם נמשכו השפעות ענג העליון לצדיקים לעתיד לבוא. וזהו ענין ת' עלמין דכסופין, והם ד' מאות שקל כסף הנזכרים לעיל. ונקרא "עובר לסחר", כי כתר נקרא סוחר לשון, סחור סחור, שהוא בחינת המקיף לכל ההשתלשלות. ות' עלמין דכסופין הנזכרים לעיל הם "עובר לסוחר", שהם באים ונמשכים מעצמות אור אין סוף שלמעלה גם מהכתר, ועוברין ונמשכין בהכתר, ומשם נהרין לצדיקיא לעתיד לבוא. וענין הנתונה לעפרון היה בדרך ענין ירידת הבירורים כדי להוציאם אחר כך ממנו בתוספת ברכה כו'.

לעפרון? יש ענין שנקרא "אשר שלט האדם באדם לרע לו" - בסופו של דבר כאשר יש שפע של קדושה בתוך מקום, הקדושה הזו מחלחלת. במבט הראשון נראה כאילו הרע עוטף את הטוב, מעוות אותו ובולע אותו. אבל הבליעה הזו היא בליעה יותר גרועה מאשר הדג שבולע את יונה; מישהו בולע דבר שאחר כך נעשה ההרס שהורס אותו. הרע בולע את הטוב, ובסופו של דבר הוא מתמסמס, הקליפה מתמסמסת מפני העניין הזה של הקדושה שנמצאת בתוכה, ועל ידי זה היא אחר כך נשברת.

אגב, יש בזה כמה אופנים, זה כולל כל מיני דברים, חלק מהם שייכים למשל להיסטוריה. עם אחד כובש מדינה, ובסופו של דבר מה יוצא בכיבוש? מדברים הרבה מאוד למשל על הכיבוש המונגולי של סין, במשך אולי עשרים שנה המונגולים שלטו בסין, אחרי עשרים שנה או שלושים שנה הללו המונגולים נטמעו בתוך סין. זאת אומרת שהדבר הזה שהם בלעו בעצם שבר אותם ופירק אותם, המהות שלהם הפסיקה להיות המהות הזו והיא הפכה להיות מהות אחרת. אפשר לראות את זה גם במשמעויות של עיוותים; תיאורטית הרע יכול לבלוע את הכל אבל יש דברים

כסף, שיורשים הצדיקים. כנודע שהכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים. ומשם נמשכו השפעות ענג העליון לצדיקים לעתיד לבוא. וזהו ענין ארבע מאות עלמין דכיסופין והם ארבע מאות שקל כסף. ונקרא עובר לסוחר כי כתר נקרא סוחר - לשון "סחור סחור" שהוא בחינת המקיף לכל ההשתלשלות. זה הפירוש של המילה בכל המשמעויות, 'סחור' ו'סחור סחור' זה אותו דבר, לא רק מפני שזה מה שעושה הסוחר, אלא שהסוחר הוא זה שסובב. כמו שהרוכל הוא זה שהולך ברגל, הסוחר הוא זה שמסתובב. זה כל המושג של המסחר, זה הסיבוב של הדברים ממקום אחד לשני. "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר" - והוא דיבר פה על הארבע מאות עולמות שהם נובעים מהמקיף הגדול, שסובב את כל העולם סחור סחור. וארבע מאות עלמין דכסופין הם עובר לסוחר, שהם באים ונמשכים מעצמות אור אינסוף שלמעלה גם מהכתר ואחר כך עוברין ונמשכים בהכתר ומשם נהרין לצדיקיא לעתיד לבוא.

עכשיו הוא מעיר: וענין הנתונה לעפרון היה בדרך ענין ירידת הבירורים כדי להוציאם אחר כך ממנו בתוספת ברכה. השאלה היא למה אברהם נותן את הכסף

יותר, יותר קשה לו לעכל את הדברים הללו. זה מה שנקרא "שלט האדם באדם לרע לו" - לבולע. אבל בינתיים, עד שתבוא תוספת הברכה, עד שיגמר התהליך הזה של העיכול מבפנים, עד שיגמר התהליך הזה, אז אני ממשיך. יש פה כאילו שני תהליכים שקורים בבת אחת; יש משהו שמגיע בסוף לתיקונו, בסוף לעת קץ. יש פה כאילו הפרדוקס שמצד אחד לרע אין כלום בפני עצמו ולכן הוא נזקק לעולם של הקדושה ולעולם של הטוב כדי לתת לעצמו קיום. ככל שהוא נכנס יותר אל העולם הזה, העולם הזה מתחיל להשפיע עליו.

נביא רק סיפור קומי, יש סיפור של קארל צ'אפק על שודד ששלח את בנו ללמוד בבית ספר ושם הבן נעשה כל כך נחמד וכל כך מנומס שהוא כבר לא יכול להיות שודד. יש מין דבר כזה וזה קרה לכל מיני פושעים וכל מיני אנשים אחרים, שהם בולעים מצד אחד את החברה המהוגנת אבל הם בעצמם נהרסים על ידי התהליך הזה. הם נעשים עצמם מהוגנים, ואז הם מאבדים את הכוח שלהם להיות מה שהם היו.

יש בתהליך הזה שני דברים; החלק האחד הוא שסופית ובחשבון הגדול הרע שהוא נזקק לטוב והוא בולע אותו, הוא מעוות אותו אבל יחד עם זה הוא מושפע, וזה תהליך ארוך מאוד. בינתיים יש דבר כזה שקורה, שהדבר של הטוב עובר עיוות אחר עיוות. לכן אף על פי שההשקעה הזאת של ארבע מאות שקל כסף בסופו של דבר היא חוזרת באיזושהי דרגה - זה עובר לסוחר עם ריבית; אבל בינתיים,

שכשהוא בולע אותם הם מתחילים לפעול בתוכו, כשהם מתחילים לפעול בתוכו הם שוברים את הרציונל שלו מבפנים; וזה קרה גם לעמים גם למעצמות וגם לאידיאות. תיאורטית יש שלב אחד שבו הרע מתפשט, הוא כאילו כתם כזה שבולע את הכל, מכתים את הכל שובר את כל המציאות. אבל אחרי שלב אחד יש זמן שבו כל התהליך הזה ממשיך, והוא כאילו מתבשל הלאה, ואז מתברר שיש דברים שהוא לא יכול לעכל אותם. להפך, הדברים הללו מתחילים לבנות בירורים. אפשר לראות את זה, במעצמות, בניסיונות של תפיסת אידיאות חדשות יש עיוות של אידיאות. מתברר שמישהו בלע איזה אידיאה והיא אחר כך מתחילה לפעול בתוכו פנימה, היא שוברת את המערכת החיצונית. דוגמה לדבר כזה אידאי - הניצול של חלק מהכיבושים שכבשו את היהודים דור אחרי דור, היו מקומות שבסופו של דבר בכיבוש הזה, המהות הפנימית של היהודי קיבלה פרצוף אחר והיא מתחילה לפעול על מה שבלע אותה. ככל שהיא פעולת יותר היא שוברת יותר את המסגרת שבלעה אותה, ואז יוצא שהמסגרת הזו בסוף נהרסת. האימפריה הרומית שכבשה, ומשלה ושברה לכאורה את הקיום היהודי, היא בסופו של דבר נשברה באופן אחר דווקא בגלל המגע הזה. המגע הזה שלכאורה היה מגע של כיבוש, אחר כך יוצר התפרקות וכניעה.

בהיקף הגדול של העולם, הרע לא יכול לנצח דווקא מפני שאין לו סובסטנציה, ככל שהוא אוכל יותר ככל שהוא בולע

אך ביני לביני הן שירדו כל כך למטה מטה ונעשו בחינת ד' מאות איש לעשו, והוא בחינת שק, כמו שכתוב: "אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם". וכן אמרו רבותינו ז"ל "התורה חוגרת שק" כו', דהיינו שנתהווה בחינת לבוש שק שהחיצונים יונקים ממנו, ולעתיד לבוא בגמר כל הבירורין כשיבולע המות לנצח, "ואת רוח הטומאה אעביר" כו', אז יחזיר עפרון הד' מאות שקל כסף לשרשם אל הקדושה בשלימות. ומעתה ידע יעקב שאי אפשר שישפיע לו עשו משרשו את המקיף דתהו אשר הוא מבקש מאחר שהוא בעצמו למטה. ואין עצה אלא רק שימשיך יעקב בעצמו את המקיף הנזכר לעיל. ולזאת כשידע שבעצמו צריך להמשיך המקיף הנזכר לעיל, לכן הוצרך להעלות מים נוקבין כנגדו כדי להמשיך על ידי זה את המקיף, כי "רוח אייתי רוח" כו'. וזהו ענין המנחה ששלח יעקב לעשו הוא בחינת העלאת מים נוקבין להמשיך מים דוכרין דמקיף דתהו הנזכר לעיל. ולכך שלח גמלים אף שהם בהמות טמאות, כי לגבי אור מקיף הנזכר לעיל כחשכה כאורה כו'. וכמו שיתבאר לקמן בעז"ה בענין "ויקח מן הבא בידו מנחה" כו'.

מבקש מאחר שהוא בעצמו למטה. ואין עצה אלא רק שימשיך יעקב בעצמו את המקיף. יעקב מרגיש שעכשיו מתחיל המאבק, זה חלק מהעניין הזה שיעקב נאבק עם שרו של עשיו, עם המלאך. בעצם הפגישה של יעקב היא צריכה להיות פגישה במימד אחר. יעקב חשב שהפגישה שלו עם עשיו היא בונה את השלום בעולם. יעקב ועשיו שהם שני האלמנטים שכל העולם נקרע ביניהם של התוהו והתיקון, שאם התוהו היה מגיע לאיזשהו התקנה, והתוהו והתיקון היו נפגשים בפגישה אמיתית, אז זהו הסיום של הסיפור של המאבק העולמי. כשעשיו הולך עם הארבע מאות איש הללו שלו, אז יעקב צריך להתחיל את כל הסיפור, אז מתחיל הסיפור הגדול של יעקב, יעקב עכשיו צריך לעשות את כל התיקונים, ואת כל העבודה הוא עכשיו צריך לעשות בעצמו. הוא לא יכול לסמוך על עשיו,

הארבע מאות שקל הללו הם יורדים מדרגה לדרגה עד שהארבע מאות שקל כסף ביני לביני ירדו כל כך למטה עד שנעשו בחינת הארבע מאות איש לעשיו, והוא בחינת ש"ק, שק היא אותה גימטריה של ארבע מאות, כמו שכתוב "אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם" (ישעיהו נ, ג) וכן אמרו חז"ל "התורה חוגרת שק", דהיינו שנתהווה בחינת לבוש שק שהחיצונים יונקים ממנו, אותם הארבע מאות, ולעתיד לבוא בגמר כל הבירורים שיבולע המות לנצח ואת רוח הטומאה אעביר, אז יחזיר עפרון ארבע מאות שקל כסף לשרשם אל הקדושה בשלימות, אבל בינתיים הארבע מאות שקל כסף האלה הם הקפיטל של עפרון, של הכנעני, של השעיר, והוא הופך להיות הארבע מאות איש. השק הזה הוא נעשה בכל פעם יותר קודר יותר שחור ויותר גרוע.

ומעתה ידע יעקב שאי אפשר שישפיע לו עשיו משרשו את המקיף דתהו אשר הוא

עשיו לא יסייע לו. הוא עכשיו צריך
להתחיל את כל הדרך מהתחלה.

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: 2 ₪

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

